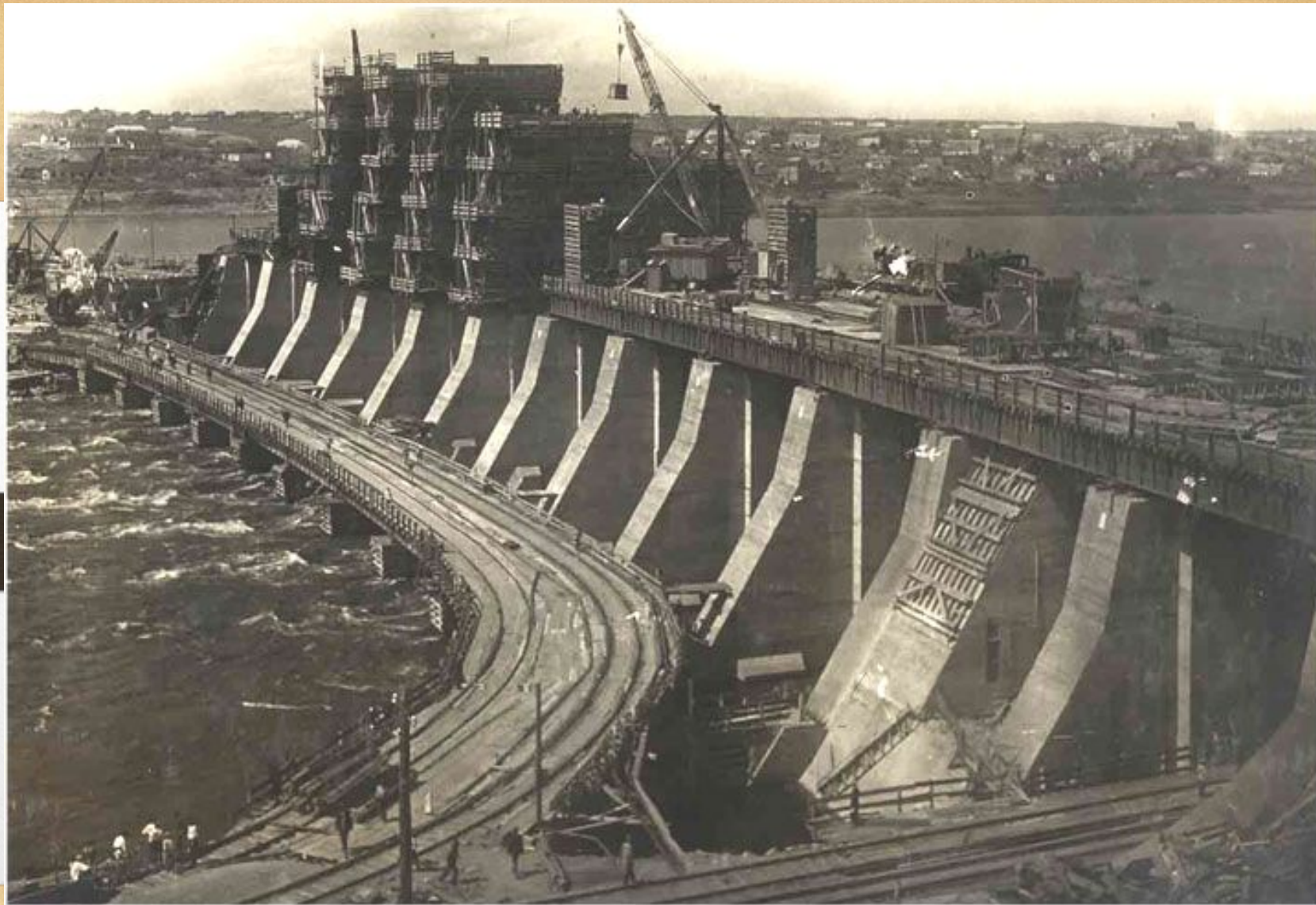

**ЖНИВА
СКОРБОТИ,
або
ГОЛОДОМОР
ЯК ГЕНОЦИД
УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДУ**

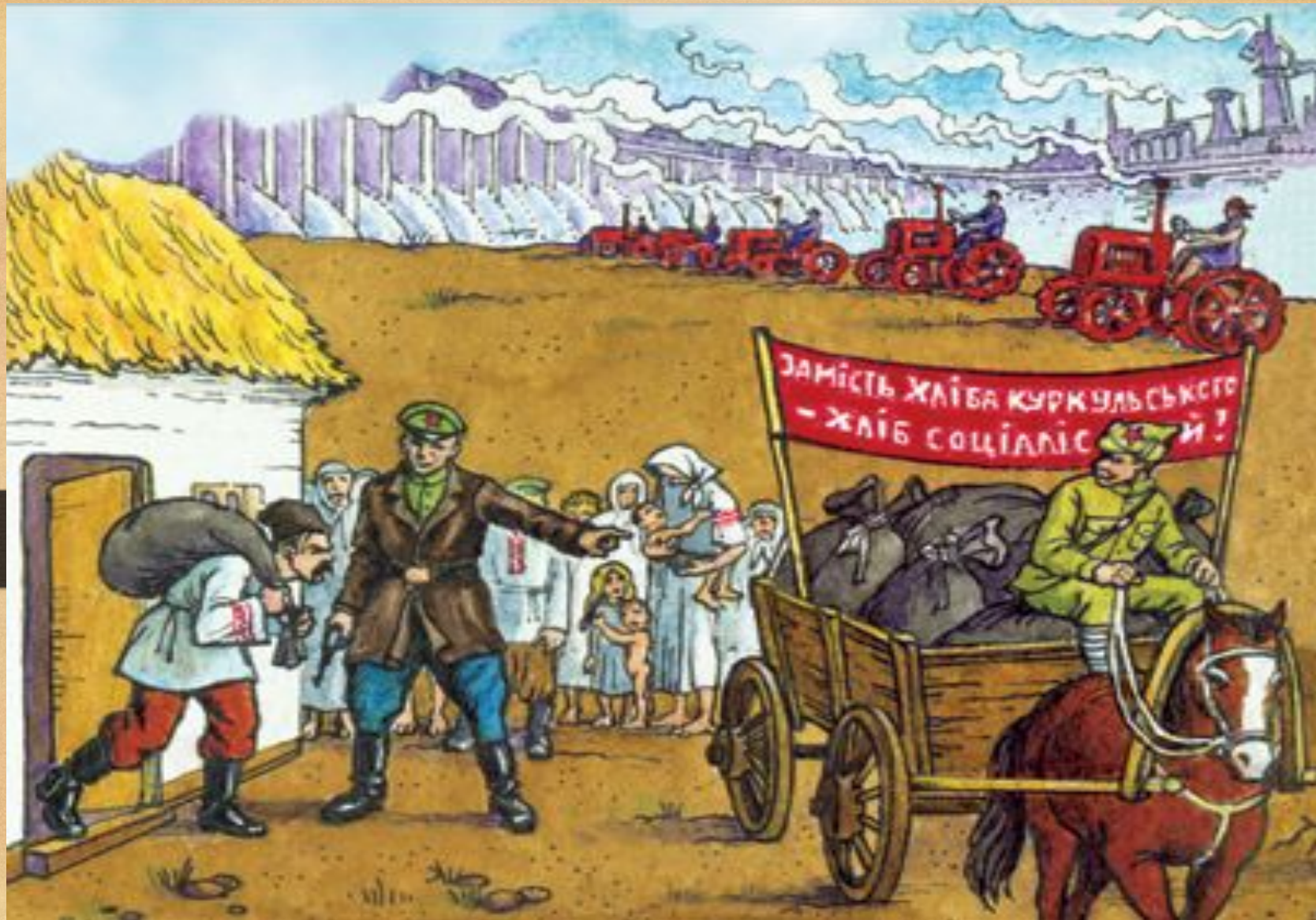

Українські землі, що
увійшли до складу СРСР,
отримали назву
Українська Радянська
Соціалістична
Республіка.

Індустріалізація — розбудова заводів, фабрик,
залізниць та інших промислових об'єктів

КОЛГОСПИ — колективні господарства на селі, які
наси́льно створювалися у 20-х роках

▲ Селянська родина обідає в полі.
Кінець 19 ст.

▲ Збори колгоспників.
Донеччина. 1930-ті роки.

Які деталі на першій світлині свідчать про те, що на ній зображено українських селян? Роздивіться фотодокументи та прочитайте коментарі до них.

Доберіть 5-7 прикметників, за допомогою яких можна описати людей, зображених на фото. Чи змінилося, на вашу думку, життя селянських родин за років радянської влади? Чи стали люди жити заможніше?

Репресії — незаконні засудження, масові розстріли, безпідставні звинувачення окремих осіб, населення.

▲ *Сім'ю куркуля виганяють із власного двору. Донеччина. 1930 р.*

▲ *Розкуркулювання селян. Донеччина. 1931 р.*

Як ви можете пояснити присутність озброєної людини під час розкуркулювання? Які почуття у вас викликають події, засвідчені фотографіями?

Виїзд червоної валки з хлібом. Колгосп «Хвиля пролетарської революції». Харківська область. 1932 рік

300 ДНЕЙ (ТРИСТА!)
БЕЗ КУСКА ХЛЕБА
К СКУДНОМУ ОБЕДУ
2/IV, 1933 Г

Доказом геноциду є свідоме створення владою таких умов життя, що призвели до масової смерті мільйонів українських селян. Зокрема постанова Раднаркому УРСР “Про заходи підсилення хлібозаготівлі”, яку було ухвалено 20 листопада 1932 р., за своїм змістом нагадувала смертний вирок: “З оголошенням цієї постанови припинили видачу будь-яких натуральних авансів по всіх колгоспах, що незадовільно виконували плани хлібозаготівель”.

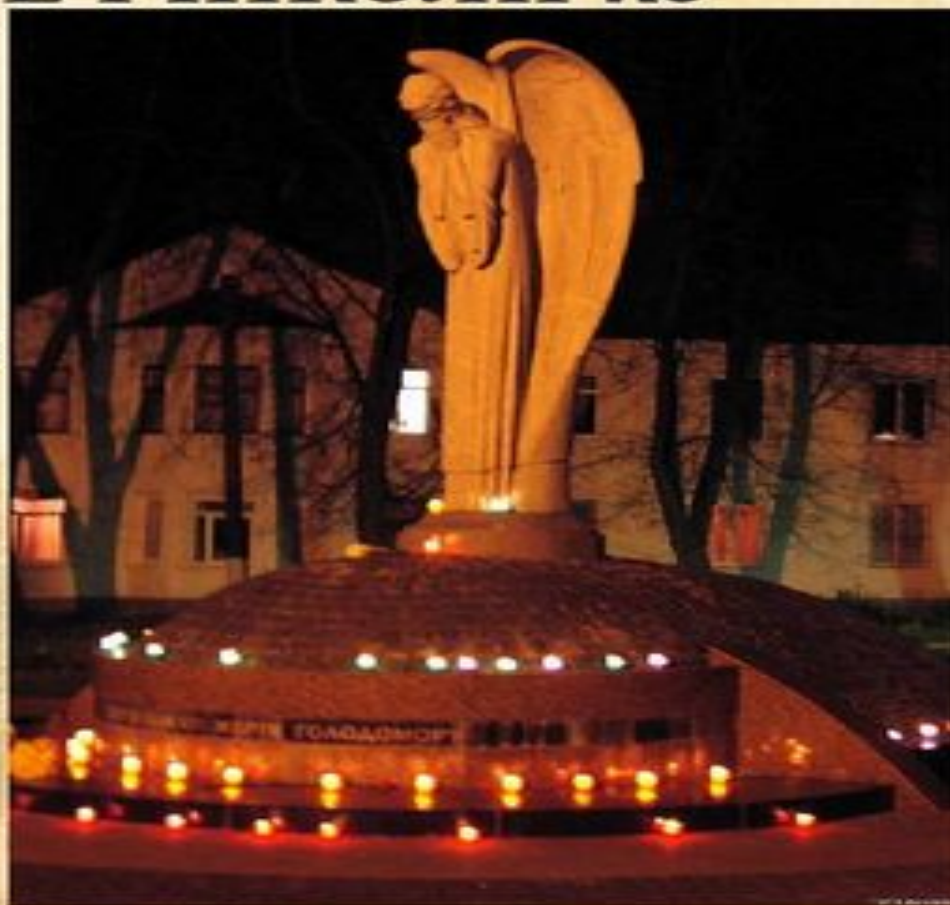

- Заборона виїзду за межі України “за хлібом”

- Таких заходів більше НІДЕ І НІКОЛИ не застосовувались в СРСР

В результаті зумисних дій влади більшість мешканців України були приречені на голодну смерть.

Смертність продовжувалась фактично до нового врожаю.

У 1932–1933 рр. в Україні спалахнув голод, внаслідок якого померло багато людей, особливо дітей та старих. Селяни змушені були їсти собак, котів, листя та кору дерев.

Села знелюділи. У деяких населених пунктах над сільрадами вивішували чорні прапори. Це означало, що жителів тут вже немає.

ГОЛОДОМОР

НАВЕСНІ 1933 ПОМИРАЛО

ЩОХВИЛИНИ
ЩОГОДИНИ
ЩОДОБИ

17
1 000
2 5000

УКРАЇНЦІВ

ПАМ'ЯТАЙ!

Історики називають різні цифри померлих від голоду, які історично різняться — від 3 до 7 млн чоловік. Голодомор був однією з найжахливіших за останні декілька століть трагедій українського народу.

В Шендерівці померли
від голоду - 252 особи

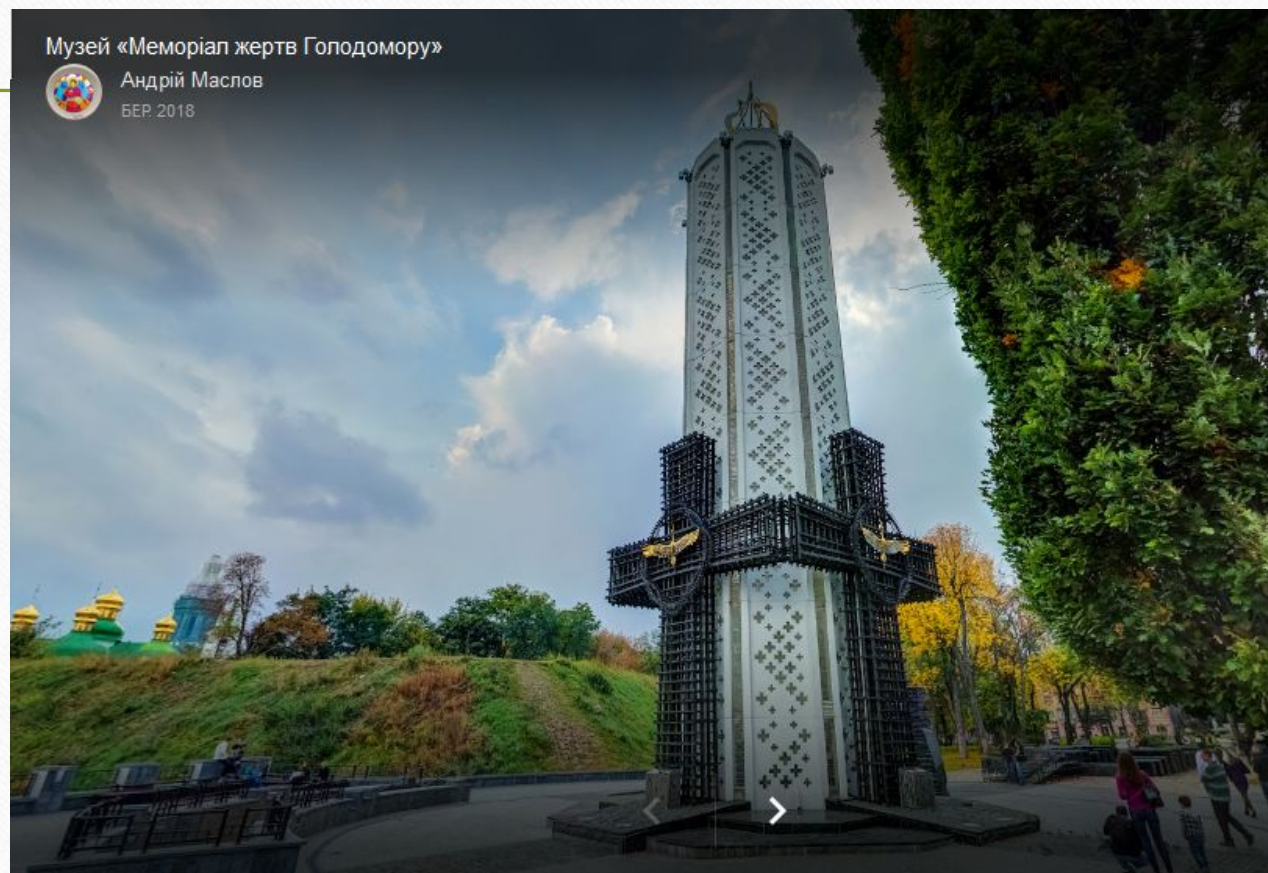
Увічнення пам'яті жертв

Голодомору

- ✓ На початку вересня 1990 р. під егідою товариства «Меморіал» було проведено міжнародний симпозіум «Голодомор – 33».
- ✓ Під час і після симпозіуму в багатьох регіонах України в пам'ять жертв голоду були проведені різного роду заходи та відслужені панахиди по померлих жертвах геноциду.

Національний музей «Меморіал жертв Голокосту»

мору»

Меморіальний комплекс пам'яті жертв Голодомору в Харкові

REPA

- Благання про порятунок від

Український селянин, символічно
намагається захистити свою сім'ю
від голоду

Пам'ятник жертвам Голодомору в Запоріжжі

Маніло Петро Іванович

- , 1925 року народження, житель Села Шендерівка
- Згадуючи про голодомор 1932-1933 р.р., наша сім'я завдячує нашому сусіду, який на той час працював комірником і дружив з нашим батьком. Зрідка він давав нам по жменьці зерна, мати його товкла в ступі а потім варила куліш
- Ще пам'ятаю, як роздавали на « майдані» галушки, так туди бігли всі, кому попаде були дуже раді, але їли дуже мало, бо боліли животи ще пам'ятаю ,як з Нової Буди ішла дівчина, її ввіймали, а потім з'їли. Такі випадки в селі буди непоодинокі.
- Ще пам'ятаю як вивозили кіньми на цвинтар померлих , але яму ніколи не закривали поки не наповнять повністю, бо протягом дня ще когось привезуть. Померло тоді дуже багато, було що вимирала вся сім'я
- Не було мабуть такого двору, де б не забрали щось з худоби, а їжу Могли шукати по декілька разів на день. Жили ми близько до лісу, так Мати старалась, якщо була якась зернина ,що ми знаходили на полі, захвати її там і так в наші сім'ї всі вижили.

Саленко Марія Прокопівна

- Очевидця, 1923 року народження Жительки села Шендерівка
- Про голодомор 1932-1933 р. знаю тільки зі слів матері, що було дуже Тяжко . Сильно багато померло, були випадки що ловили людей і їли, Комсомольці приходили до хат і все вигрібали. Люди ж їли, хто що знайде: Листя з липи, акації , корінці Колоски в полі збирати не дозволяли, а кому Вдалось знайти, і попадався охоронцям то сильно били і забирали все, а потім Ще шукати і вдома. В наші сім'ї забрали корову, але нам вдалось якось вижити.
- 1946-1947 роки пам'ятаю більш, причиною голоду як і в 1932-1933 р.р. була Засуха, неврожай , Але люди Старались всі працювати, іти в колгосп . Гроші не давали а давали по 200грам зерна. Худобу влада не забирала як було в 1932-1933р.р. Не голодували ті, щр Були при владі. Люди тоді були дружніми. Ділилися з сусідами і зерном, щоб Було своє посіяне. Багато їздило людей на заробітки в західну Україну.

Державне вшанування пам'яті жертв
Голодомору відбувається в четверту суботу
листопада. У цей день о 16-й год
оголошують загальнонаціональну хвилину
мовчання, після чого відбувається акція
«Запали свічку», коли всі охочі несуть свічки
до пам'ятників жертвам або запалюють
свічку у своєму вікні.

**Хай палає свіча... Хай палає,
Поєднає нас вона в цей час.
Хай сьогодні спогади лунають.
Пам'ять чиста, світла і велична.**

Коло думок

- Що ви дізналися про порядки, які заводи́ли в Україні більшовики?
- 2. Що таке колгоспи? Чому їхнє створення викликало спротив українських селян?
- 3. Чому більшовицька влада намагалася знищити українські освіту науку мистецтво?
- Що ви довідалися про переслідування незгідних із діями більшовиків?

-
- Поясніть, які більшовицькі порядки в українському селі зумовили появу прислів'їв:
 - Усюди плачі, усюди крики - селян учать, як їм жити;
 - В тридцять третьому году люди мерли на ходу.

Домашнє завдання

- 1. Чит. параграф 15
- Прочитайте оповідання, побудоване на фрагментах свідчень очевидців із книжки «33-й: голод»